

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת תולדות כ"ט מרחשוון תשע"ב | גליון 477

דברי הימים

חודש כסלו

מזלו של חודש כסלו הוא קשת, משום שהשמש והגשמים משמשים בו בערבוביא ויוצרים את הקשת, גם משום שהקשת הראשונה שלאחר המבול, נראתה בו.

לפי סדר לידת השבטים, מתייחס חודש כסלו לשבט גד, ואילו לפי קבלת האריז"ל המונה ע"פ סדר הדגלים, חודש כסלו הוא חודשו של בנימין. מידתו של גד הלא היא הגבורה, "גד גדוד יגודנו", ואילו מידתו של בנימין, היא התשוקה והגעגועים הקשורים בבנין בית המקדש. "בנימין זאב יטרוף בבוקר יאכל עד ולערב יחלק שלל" ובתרגום: "בארעיה תשרי שכינתא ובאחסנתיה יתבני מקדשא וגו'", וכן בברכת משה "חופף עליו כל היום ובין כתפיו שכן". בחודש כסלו אנו מוצאים אכן גם את גבורתו של גד שהיא ניצחון בית חשמונאי על היוונים. וגם את כוח תפילותיו וגעגועיו של בנימין הממשיכים את בנין בית המקדש, "ואחר כן באו בניך לדבר ביתך, ופינו את היכלך, וטיהרו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך".

בשונה מראשי החודשים שאין בהם מועדים, עליהם לא יצאו שליחים מירושלים להודיע את נתעבר, על ראש חודש כסלו יצאו, כיוון שחנוכה מכלל המועדות.

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

קדימה, אל הבאר השלישית!

אבל, כל ניסיון, ולו הקשה בעולם, מגיע אי פעם לסופו. כשהניסיונות כלים, מגיעה תקופת 'רחובות'. "מן המיצר קראתי י"ה, ענני במרחב י"ה". "כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ". אז יושב הצדיק בכבודו של עולם מתוך הרחבת הדעת ומנוחה בחי העולמים.

כדי לצלוח את הים הסוער המפריד בין תקופה לתקופה, יש צורך להיאזר בהמון אמונה. חכמינו מספרים (במזות קכ"א): אמר רבן גמליאל, פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שנשברה והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה, ומיהו? רבי עקיבא וכשעליתי ביבשה, בא וישב ודן לפני בהלכה. אמרתי לו: בני מי העלך? אמר לי דף של ספינה נזדמן לי וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי... מכאן אמרו חכמים: אם יבואו רשעים על אדם ינענע לו ראשו!

את הגלים הללו צולחים בכוח אמונה תמימה והרכנת ראש. אנשים שהתעקשו לגרד את פצעי תקופת העושה, נותרו לדמם בה לנצח. מי שבחרו להתייחד עם ייסורי תקופת השטנה ולהתעטף ברחמים עצמאיים, לא זכו מעולם לבאר השלישית. החכמה, להרכין את הראש ולעבור. כמה שיותר מהר. זהו שלימד יצחק אבינו: "ויעתק משם ויחפור באר אחרת!". לא לדשדש במחוזות השטנה. רק מהר מהר לרוץ ולחפור את הבאר השלישית.

לא קלים היו חייו של יצחק אבינו בגרר. הקטטות הבלתי פוסקות בין הרועים המקומיים לבין רועיו הביאו לכריית שלש בארות בזו אחר זו. 'עשק' – זו הבאר שנמצאה בנחל ונסתמה אחר תגרה. 'שטנה' – היא הבאר השנייה שאף היא גררה מאבקים ומלחמות, ושמה של הבאר השלישית הוא – 'רחובות'. כאן שקטו הרוחות ויצחק אבינו יצא מן המיצר אל המרחב.

מעשה אבות סימן לבנים. בארות אלו על שמותיהן הייחודיים, מסמלות שלש תקופות מרכזיות בחייו של האדם. התקופה הראשונה היא 'עשק'. רוח הנעורים מגובה בכוחות עלומים מבקשת לעשוק מן האדם את חייו, לגזול את חירותו. מריצה אותו כאחוז עמוק במרדף חסר תוחלת עד שמדלדלת את כוחותיו ומשליכה אותו כאבן שאין לה הופכין. זו היא תקופה של מלחמה בלתי פוסקת, במהלכה נסתמים בארות וכל רצון טוב נתקל באין סוף חומות ומחסומים.

אחר שאדם זכה לצאת שלם בגופו ובנפשו מידי עושיקו, מגיעים ימי ה'שטנה'. הנה לך אדם שכבר עשה משהו בחייו, ניצח כמה מלחמות וכבש לו עמדה. זו היא כבר סיבה טובה לשנוא אותו. זו לא רק קנאת אנשים צרי עין, זו היא קנאה מצד כוחות הרשע שמתקשים לסבול מציאות של הצלחה רוחנית. כמה צער ועוגמת נפש עלולה שגאה זו להנחיל. כמה כוסות של דמעות מילאו צדיקים בימי 'שטנה' אלו...

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
17:53	17:15	16:01	ירושלים
17:49	17:16	16:15	ת"א אשדוד
17:50	17:14	16:04	חיפה
17:54	17:18	16:19	ב"ש

השיעור השבועי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34, רובע י"ב, אשדוד. פרטים נוספים בטל: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע, לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com
כמו כן ניתן לקבל במייל את דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א
לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

גם ברוך יהיה

"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר: מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו? גם ברוך יהיה" (כ"ז, ל"ג). למקרא הפסוק, נראה שיצחק אבינו לא ידע מי הוא זה שהתחזה מקודם כעשו וגנב את הברכות. מה אפוא פשר הפסוק שנתכתב לאחר מכן: "ויאמר בא אחיך במרמה וייקח ברכתך", וכי מנין נודע לו פתאום שהוא יעקב?

עוד יש להבין, מה מקום יש לזרות מלח על פצעיו של עשו ולומר בפניו על ברכתו של יעקב "גם ברול יהיה", הלא על הראשונות הוא מצטער?! אך הנה אמרו חז"ל (תנחומא): 'שבשעה שנכנס יעקב, נכנסה עמו ריח גן עדן ריח ניחוח ונתיישרה דעתו של אותו צדיק, שנאמר "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'", התחיל לברכו. אבל שכנסנו עשו, נפתח לו גיהנום, לפיכך "ויחרד יצחק חרדה גדולה" והיה תמיה יצחק בלבו ואומר: אני רואה גיהנם ועשו מסיק אותו. "הוא הצד ציד", למה שני פעמים? אלא אמר יצחק לעשו: את הלכת לצוד ואתה נוצדת!

עפ"ז יבואר שבוודאי הבין יצחק שהיה יעקב וזה שיעור דברי הכתוב: "מי אפוא?" – מי הוא זה שעתידי להיאפות בגיהנום הזה שנפתח כאן. "הוא הצד ציד" – זה שבא לצוד ונמצא ניצוד. כיוון שהבין שיעקב מנוחלי גן עדן ועשו מנוחלי גיהנום, מיד אמר: גם ברוך יהיה! (כסף מזוקק)

הנוך לנער

כנות

בגיליון הקודם, דיברנו על המאפיין שחסר מדרשתו הרהוטה של מגיד המישרים, שחרף כישורו הרטורי, קהל שומעיו נצפה משועמם על גבול הנמנמת. זה גם מה שחסר מהטפתו הממושכת בת החצי שעה של האב הנסער לבנו הבוגר הרתוק לצידו מכוח מצוות כיבוד אב, בפינת בית המדרש. הפיהוק הרחב שהתפשט ללא משים מול מבטיו הכואבים של האב, מעניקים את האישור לכך ששיחה זו אינה שונה מאלפי שיחות של הורים כאובים שאינם מניבות תוצאות. דווקא שיחתה חסרת הגיגונים של האישיות השברירית והמצטנעת, הציתה את האש בעיניים. מרכיב הכנות היה קיים שם. בשפע. נביט לאחור, נחפש את שיחות החינוך, העידוד והטיפוח שהותירו רושם על חיינו. ננסה להיזכר בשיחות שהתגלו כנקודת מפנה בהתנהגותנו והשקפתנו. ניווכח בדבר מעניין: איננו זוכרים כמעט אף משפט או אמירה. אנו זוכרים רק הרגשה טובה ומתוקה שהתפשטה בנו במהלך שיחתנו עם פלוני, בעקבותיה חלו תמורות בהתנהגותנו. מה זה אומר? שמה שמשפיע עלינו באמת, אלו לא המילים. זו ההרגשה שנושבת מבין המילים. מידת החום והרצינות שחדרה אל ליבנו במהלך השיחה. המילים, הן רק אוניות להובלת מטעני הרגש. כשאנו מדברים מבלי להרגיש, האוניות הללו אינן נושאות כלום.

ר' אליעזר, נלחם זה תקופה ארוכה בתופעה שצצה לה בהתנהגותו של בנו. זללנות ר"ל. הבחור הצעיר מקדיש ומייחד מחשבות לרכישת ממתקים האהובים עליו ואינו מניח לשבת לעבור מבלי שיכבד אותה בשקית גדושה גרעינים שחורים. לא. הוא לא עושה זאת ברחוב. גם לא בבית הכנסת. בפניה שלו, שקוע בתוך ספר. אבל אצל אבא שלו הוא לא ראה את זה! כשר' אליעזר רואה את זה, ליבו נקרע. הוא פונה לבנו היקר: מנחם, למה אתה עושה זה? מאיפה זה מגיע לך?! האדם צריך ללמוד לשלוט ברצונותיו. ללא לתת דרור לכל חשק ורצון המתעוררים בלב... אפס. מנחם הרכין את ראשו בעלבון ותיכף חך באיזה ממתק ידחיק את התחושה הלא נעימה.

ר' אליעזר אינו טיפוס שמזניח דברים. כשראה שדבריו נופלים על אוזניים ערלות, פנה ליעוץ מקצועי. היועץ שהכיר את ר' אליעזר גם בנסיבות אישיות, אמר לו: אליעזר, בלי לפגוע. לכל אדם, יש אי אלו מותרות שהוא מרשה לעצמו, בצדק או שלא. בחר את אחת מהמותרות הללו ותחתון! בוא ותגיד לי: נגמלתי מההרגל לרכוש פחית קולה קרה מידי יום שיש בי בצאתי מהמקווה...

ר' אליעזר לא נעלב. הוא נגמל מהרגלו. שבוע אחר כך, שוב ביקש מבנו לחדול ממנהגו. להפתעתו, נענה בחיוב. בפעם הראשונה, הובילו מילותיו מטען חיובי שפגע בעוצמה בלב הרך.

ברמראות

"ויאמר יעקב אל אביו אנוכי עשו בכורך" (כ"ז, י"ט) הנה אמרו חז"ל (סנהדרין צ"ב): כל המחליף בדבורו כאילו עובד עבודה זרה. כתיב הכא "והייתי בעיניו כמתעתע" וכתוב התם "הבל המה מעשה תעתועים". ויש לתמוה: מדוע נקטו חז"ל לשון "המחליף בדיבורו" ולא אמרו "המשנה בדיבורו"?

את הפסוק "והייתי בעיניו כמתעתע", קרא יעקב אבינו על עצמו, כשנתבקש להציג עצמו בפני אביו כעשו. יעקב אבינו לא שיקר וכפי שכבר פירש רש"י את דבריו המרומזים: "אנכי המביא לך ועשו הוא בכורך". כיצד כן ניתן להגדיר שינוי זה?

ישנם שני סוגי שינוי בדיבור. יש ואדם משנה בדבורו מן המציאות האמיתית. זהו שקר. ישנו שינוי שאינו שקר כלפי המציאות, אך הוא שקר כלפי המצפון. קשה למצפון עם האמירה הזו היוצרת תובנה שונה מן האמת. לזה נקרא 'מחליף בדיבורו'. חז"ל מזגשים בדבריהם "המחליף בדיבורו" ולא "המשנה בדיבורו", ללמדך שגם שקר כלפי המצפון חשוב כעבודה זרה. על האדם להשכין תמיד שלום בין דיבורו לבין ליבו. (דברי יאשיהו)

"ויתרצו בני בנים בקרבה... ותלך לדרש את ה'" (כ"ה, כ"ב) פירש רש"י: רבותינו דרשוהו לשון ריצה, כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרכס לצאת. עוברת על פתחי עבודה זרה, עשו מפרכס לצאת... לדרוש את ה', שיגיד לה מה תהא בסופה. מה פשר התיבות: "מה תהא בסופה"? סופה של מה? הנה אמרו חז"ל (ברכות ל"ד): 'במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד'. למרות שבעל התשובה הרבה לחטוא בימי

חיי, היא הנותנת: כיוון שכבר היה שקוע באיסור ואף על פי כן אזור אומץ ונחלץ ממקום נפילתו, זוכה למדרגה שהצדיק הגמור אינו יכול להשיג דווקא משום ניקיונו.

רבקה אימנו, בסברה כי מדובר בילד אחד המשתוקק מחד לבתי עבדוה זרה ר"ל ומאידיך לבתי כנסיות ובתי מדרשות, הסיקה כי הלה חוטא ועושה תשובה. שוב חוטא וחוזר בתשובה. בקשה לדעת, מה יהיה בסוף? האם יישאר בעל תשובה ואז יסייעו לו כל הנפילות להעפיל למדרגות נישאות, או שמא יישאר רשע ואז מרה תהא אחריתו? אמרו לה, "שני גויים בבטנך". הרשע יתמיד ברשעו ר"ל, והצדיק יתמיד בצדקותו. (חתם סופר)

"ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו" (כ"ה, כ"ח) אמרו חז"ל (שבת פ"ט): 'לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם: בניך חטאו לי! יאמר לפניו: ריבוננו של עולם, ימחו על קדושת שמך! אמר הקב"ה: אומר לו ליעקב שהיה לו צער גידול בניו, אפשר יבקש עליהם רחמים. אמר לו: בניך חטאו! אמר לפניו: ריבוננו של עולם, ימחו על קדושת שמך! אמר לו ליעקב: בניך חטאו לי! אמר לפניו: ריבוננו של עולם, בני ולא בניך?... אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו חצי עלי וחצי עליך. ואם כולם עלי, הלא הקרבתי נפשי לפניך!

מדוע זכה יצחק למה שלא זכו שאר האבות להשיב לקב"ה תשובה וללמד זכות על בניהם? כיוון שיצחק טען: ריבוננו של עולם! הלא גם לי היה בן שהקדיח תבשילו ואף על פי כן הארתי לו פנים ולא השלכתיו מביתי... זהו שאמר הכתוב: "ויהאב יצחק את עשו", מדוע? "כי צדיק בפיו!" הוא זימן לו ציד בפיו להשיב לו לקב"ה תשובה לעתיד לבוא. (פנים מאירים)

הכיס והלב

איש חסיד סיים את תלמודו באישון לילה ופנה לשוב בביתו. על אם הדרך, נגלה לעיניו מחזה מביש: בית מרזח אפוף עשן ואדים, וסביב שולחנותיו, זקנים ונערים המבלים זמנם במשחקי קובייה. גיוואלד! – בקעה זעקת אדירים מגרוננו. יהודים מכלים את ימיהם בשטות בהבל. הניעור בלילה והמפנה ליבו לבטלה, הרי זה מתחייב בנפשו! מה תענו ליום הדין?!

ללותיו הנוגות שנמסכו בזרם דמעות אדיר, פילחו כחיצים את לבבות היושבים והללו החלו נשמטים אחד אחד, צוררים את כלימתם בשולי גלימתם ונעלמים בחיק הליל. כמה נערים שלא היו מסוגלים לשאת את מבטיו החודרים, אספו את ערמות הכסף שהצטברו על שולחנות המשחקים והביאו לחסיד. קח! עשה בהם צורכי רבים... לילה אחד, הקניטתו אשתו לאותו חסיד: עד מתי תשקיף בצעד ילדיך העטופים בערב ולא תנקוף אצבע לפרנסתם? מרוב צער, יצא לרחוב ובמפתיע הובילו אותו רגליו אל פתחו של אותו בית מרזח שורץ משחקים. שוב הגיע לאוזניו קול העם ברעה, וזכר ביקורו הקודם במקום על הסיום המפתיע, צף נגד עיניו. הוא שאף מלאריאותיו ואוויר הרספנימה הכסופה מתפרצת: שוטים שבעולם! עד מתי... לא הספיק לסיים את המשפט כשזרועות גברניות אחזו בו משני צידיו והשליכו אותו בעד החלון פצוע ומדמם... נבוך הופיע בפני רבו: מה נשתנה אז מעכשיו? אמר לו הרב: אז כאב לך ליבר, עתה כאב לך כיסר...

בגיליונות הקרובים, נלמד בקצרה הלכות יקרות מעניין תפילת השחר, הברכות ומצוות תפילין.

את הפסוק "מי האיש הירא ורך הלבב" - הירא מעבירות שבידו, דרשו חז"ל על מי ששח בין "ישתבח" ל"יוצר אור". כי השח שם, מפסיד את הזמירות היקרות שנועדו לזמר ולהכרית את החוחים המזנועים את מעבר התפילות, ונמצא מוקף בחיצונים האורבים לנפשו ועלולים להפילו במלחמה. מתחילת ברכת יוצר אור ועד תפילת הלחש, אין להפסיק אפילו לעניין אמן דברכות, אלא לחצי קדיש, היינו לעניינת חמשה אמונים ראשונים שבקדיש, לברכו ולמודים. את ברכת "יוצר אור ובורא חושך", תקנו חז"ל, בדומה לברכת "גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור" שבתפילת ערבית, כדי להודיע שא"ל אחד מנהיג את כל היקום וגם כל היצור לא נכחד ממנו, והוא לבדו יוצר ובורא שני הפכים שהם אור וחושך. להוציא מלב הטועים שהעלו סברה קלוקלת שמי שברא אור לא ברא חושך ח"ו, עפרא לפומיהו. בילקוט מעם לועז מסופר על פילוסוף רשע שקם במדינת בבל בתקופתו של המלך קוסנטיון, והחל לפתות אנשים באמונתו הכוזבת שיש שתי רשויות ח"ו, ומי שברא האור הוא החסיד והרחמן ומי שברא החושך הוא הממית ומעניש. בדבריו הכוזבים הצליח לסחוף אחריו המונים, עד ששיגר אלפים ממאמיניו לחוצות בבל, כדי להכריח את התושבים להאמין בהבליו. כשהגיעה השמועה הנוראה למלך, ערך מכתב חנופה מתוק מדבש אל החכם, בו הוא מספר שגם הוא מאמין בעצם בתורתו, ובכן מזמינו עם כל סיעת חבריו הפילוסופים להתאכסן בארמונו וללמדו את סודות האמונה. הפילוסוף קיבץ ארבע מאות אנשים מלומדים משומעי לקחו וצעד עימם לעבר בית המלך. שרי המלוכה קיבלום בכבוד גדול וערכו לפניהם סעודות שנמשכו יום שלם. למחרת הצמיד המלך לכל זוג חכמים שניים משומרי הארמון ושלחם לטיול בבוסתניו המשובבים. עם כניסתם לפרדס, נתפסו הפילוסופים על ידי חיילים ונתלו על עץ. כך הובלו זוג זוג אל הגרדום. באחרונה צעדו המלך עם ראש המלומדים. כשנכנסו לפרדס, חשכו עיניו של הפילוסוף. אמר לו המלך: מה לך נסער? יוצר האור ובורא החושך ערכו ביניהם קטטה, ומרוב חרון, פלש בורא החושך אל היום שהוא מרחב שליטתו של יוצר האור, וזרע שם הרג... כעת מדומני – המשיך המלך – שהשלווה עדיין לא שבה לשרור שם. בא נתלה גם אותך, אולי בכך תנוח דעתו של מלך הלילה... טעם נוסף למה שהורו חז"ל להזכיר מידת יום בלילה ומידת לילה ביום, להורות שהארץ היא כדורית, ונמצא, אין לך שעה שאין בה גם יום וגם לילה בפינות שונות של כדור הארץ. למרות שהיות הארץ כדורית נגלה בעולם רק בשנת חמשת אלפים רנ"ב ליצירה על ידי מלך ספרד, חז"ל כבר ידעו זאת ברוח קודש, כפי שמבואר בזהר הקדוש פרשת ויקרא.

לאורם נלך

הגאון הקדוש רבי שמואל אליעזר איידלס המהרש"א זיעועכי"א – ה' כסלו שצ"ב

הזמין כל דל ואורח לבוא ולהתאכסן בצל קורתו. עד מהרה יצא שמו בכל תפוצות ישראל בחיבורו הגדול על הש"ס, כמו גם בשליטתו המופלאה בחכמת הקבלה, הפילוסופיה האלוקית, התכונה והמתמטיקה. מעשיות נוראות אודות כוח קדושתו ורואייתו מסוף העולם ועד סופו, עוברות בחדרת קודש מאב לבנו. על פי אחד הסיפורים, יהודי שניאות מרוב רחמים על שותפו לקנות מידו עבירה חמורה בה נכשל והביאה אותו עד דכדוכה של נפש, הופיע לאחר מותו אצל החוטא והזמינו לבית דינו של המהרש"א, בתביעה שירכוש מידיו בחזרה את העוון. המהרש"א ייחד בחדר בית דינו פינה עבור הנפטר, פרש סדין בינו לבין הקהל והזמינו לשאת את טענותיו. הנפטר סיפר שלא היה מודע לחומרת העוון וכיוון שהגיע לשמים וראה כמה גדול הפגם, מבקש לבטל העסקה למפרע. השותף החי טען לעומתו, שהעסקה התבצעה כדת וכדין, ועוד, שאם לא היה רוכש מידיו את העבירה, היה פונה לחפש דרך תשובה, ועתה שכבר חלפו שנים רבות, אינו יכול עוד לשוב. המהרש"א פסק שהצדק עם החי, אך התחייב לנפטר להמתיק את דינו באמצעות תפילות. מיד לאחר מכן הסיטו את הווילון ולעיני הקהל הביזק ברק אור. ביום ה' לחודש כסלו נעלה המהרש"א הקדוש לשמי רום, כשבמהלך הלווייתו, קם ממיטתו והורג קליפה נוראה שקיננה בתוך כנסיה שניצבה על הדרך לבית הקברות. קדושי עולם במשך הדורות הורו לבניהם לעסוק בספר המהרש"א בקדושה ובטהרה. זיעועכי"א.

כגוונא

משה לייב כלבנה בטהרתה. דמותו הצחורה הרודפת בעקבות העגלה, דמתה בעיני נוסעיה כציר ממרום. הם עצרו את עגלתם באחת, ואז נוכחו, כי זהו רבי משה לייב, הצדיק המופלא, שיהודים כגויים משחרים לפתחו.

רבי משה לייב תפס בילדון הישוב על ברכי הוריו, האדונים המרושעים, והחל לגפפו ולנשקו. איזה ילד נאה! כמה כובש מבטו... כמה זהובים תלתליו... אה! קרא בהתלהבות והצמיד נשיקה למצחו של השייגץ...

האדונים התנפלו על צוור המחמאות ברעבתנות והרכינו ראשיהם כצמד טלאים כשעיניהם משוועות לעוד. רבי משה לייב לא חסך והרעיף לעברם מלוא חופניים. זהו אציל מבטן ומלידה! אריסטוקרט בכל נשמתו. אביר בן אבירים... אי... אי... ליותר מזה צמד הערלים לא היה זקוק. הם כרעו אפיים ארצה נוכח קומתו הטמירה של הצדיק וביקשו ברכה. כן, כן. תבורכו בנחת ועושר ובריאות... רגע רגע! העווה הצדיק פניו ועשה אוזנו כאפרכסת. מה הם קולות הבכי המגונים הללו הבוקעים ממרכבתכם? הפריץ הכרסתן הזדקף מרבצו והחל מגולל באוזני הצדיק את פרשת הכסף שחבים לו בני הזוג היהודים ושמועד פירעונו לא נראה באופק...

פוי! רקק הצדיק. לקולות שכאלו זקוק האציל המתוק הזה להסכית... הללו הלא מעיבים את חן מזגו. משחיתים את שירת נפשו המקסימה... עוד לא סיים את דברו והפריץ המבוהל זינק אל ירכתי העגלה, מבתק בידיו הרוטטות את קישורי הזוג וזועק בחרון: לכו, הסתלקו לכם מעגלתי! אל תעכירו את נפש בני... יפה! החמיא הצדיק וצבט בלחייו של הילדון. דממה ופסטוראליות. זה מה שנצרך לילד הזה...

מרכבת הפריצים טסה לדרכה, ומאחור נותר הצדיק רבי משה לייב, שבור ורצוף. הוא שב אל עמוד התפילה המיוותם בבית הכנסת, התכסה בטלית וקרא מנהמת לבבו: אהה, משה לייב. פה שנסק לערל טמא ומגועל, בא לומר "כגוונא דאינו מתייחדין"!

לא. לא פדיון שבוים ולא הצלת נפשות. המצוות היקרות הללו נשכחו מזמן. נותר זיכרון כאחד כאוב וצורב: שפתיים שקרבו אל מצחו של השייגץ, האיך יפתחו בתפילת "כגוונא"? בקול שפל וחרשי באה התשובה: היזכר נא משה לייב, שהכלבים גם כן אומרים שירה. נו. פיו של משה לייב הלא לא גרוע מכלב... "כגוונא דאינו מתייחדין לעילא באחד"...

צלילי החתונה הסוערת עוד התפזמו באוזני הנגנים העליזים שהסבו עתה בעגלתם בדרכם הביתה. נחמן הכנר סחט מכינורו צלילים אחרונים שנמסכו בשירת השדות, כשרוח תזזית נכנסה בסוסים והחלה להדהיר אותם על פני הרים וגבעות... הנגנים המבוהלים ניסו לאחוז במושכות, אך הללו התנופפו ברוח כמו פאותיו של שייקה כשהוא הולם בתופיו... בעיניים פעורות בהו בכפרים הנרמסים למרגלותיהם עד שהבחינו ממרחק בשיירה צפופה של יהודים צועדים. כמו על פי אות מוסכם, הנמיכו הסוסים טוס ונחתו לצד הצועדים. ראשיהם המשתרבים של הנגנים עוררו עניין. מה ללהקת נגנים בבית הקברות? תמהו הצועדים, ורק עתה הבחינו הנגנים כי נקלעו לטבורו של מסע לווייה. מי נפטר? לא שמעתם?! הרבי, רבי משה לייב מסאסוב... אוי! פצחו הנגנים באחת וזיכרון נושן צף נגד עיניהם: הם מנגנים בחתונת יתום ויתומה המובלים לחופה על ידי הצדיק מסאסוב, כשהצדיק עוצר רגע מריקודו העילאי וניגש עליהם: את המנגינה הזו הייתי חפץ שתנגנו בהלוויית... מלאכי מרום הובילו אותם עכשיו לקיים את הצוואה. הראשים נשמטו לאחור והמנגינה העליזה פרצה מתוך העגלה המזדחלת בין המלווים...

וכך נטמן רבי משה לייב, לצלילי שמחת חתן וכלה, מצוות פדיון שבויים ועוד המון מצוות שהרכיבו את מסכת חייו המופלאה. אותו ליל שבת בו מתרחש סיפורינו, הופתעו מתפללי בית מדרשו של הצדיק לגלות את מקומו הריק בעיצומה של תפילת קבלת שבת, קודם אמירת "כגוונא". כך, בלא הודעה מוקדמת, נעלם לו הצדיק כשאחריו טלית מושלכת על סידור פתוח וסימן שאלה מרחף. להיכן נעלם רבי משה לייב?

הוא רץ כאילה על פני רחובות העיירה, עד שמצא את הקול שהשיג את אוזנו בעיצומה של התפילה. אח... בכי יהודי נוגע ללב. הוא זיהה אותה מרחוק, את מרכבת הפריצים ההדורה הגוררת מאחוריה זוג יהודים חסרי אונים שיללותיהם קורעות לב. שוב אכזריותם חסרת הגבולות של הפריצים שאינם בוחלים באף דרך להעניש את החוכרים האומללים שלא הצליחו להעלות להם את דמי הכירותם במועדם.

חרף האפולית ששררה באותה שעת ערב, זהרו פניו הטהורות של רבי

אוזן שומעת - א'

האוזן הינה כלי מופלא שהעניק לנו השי"ת, להבין באמצעותו אירועים המתרחשים סביבנו מבלי לראותם; לקנות תבונה מפי חכמים; להאזין לצלילי רגש, שמחה ודבקות, ולהקשיב לנשברי לב.

בשונה ממה שניתן לחשוב, הקול, אינו ישות כשלעצמו. הוא תבונה שכלית שמהדהדת במוחנו, כתוצאה מהתרחשות פיסיית הנקלטת במערכת החושה המשוכללת של האוזן. לו לא היו בעולם בני אדם או בעלי חיים בעלי אוזניים, היה עץ קורס ביער מבלי להשמיע הגה. פשוט, לא היה כלי שידע להפוך את מה שקרה, לדבר שנקרא קול ומתחבר לכדי צליל מסוים המתואר באמצעות הדמיון, כקריסת עץ...

ובכן, הקול, במימד הפיסי שלו, הוא התנגשות מהירה של מולקולות אוויר בתדירויות ועוצמות שונות. כשהנפח מנחית מהלומת קורנס על הסדן, נוצרת "מעטפת דחיסה", בתוכה נדחפים מולקולות אוויר אלו לתוך אלו, בעוצמה ההולכת ומתרככת לפי מידת ההתרחקות ממוקד ההתרחשות. מזכיר אבן שפוגעת בנהר, כשבתחילה נוצרים עיגולים מהירים וצפופים, ואט אט נעשים המעגלים קלושים ודלילים. כשהדף המולקולות פוגע באוזן, הוא נקלט בעזרת עשרות אלפי חיישנים, המעצימים אותו, מאזנים ומשפרים, עד שמניחים לו לגרות את המערכת העצבית הפנימית המספקת למוח הברות צלולות ומדויקות. נבחין, כי לקולות הנקלטים באוזנינו, שלשה מימדים: הטון, החוזק והצלילות.

אלו הם תרגום שכלי של המימדים הפיסיים: התדירות, העוצמה והאיכות. התדירות, מגדירה את מספר התנודות הנמדדות במשך שנייה. התנודות נמדדות עלפי לוח 'הרץ', על שם ממציאו, יהודי בשם הרץ. אוזן האדם מסוגלת לקלוט תדירויות שבין 20,000 ועד 20 הרץ. החליל למשל מפיק 20,000 תנודות בשנייה. קול בס, עשוי להימדד ב- 20 תנודות לשנייה. לו הייתה אוזנו של אדם מסוגלת להסכית לצלילים נמוכים מ- 20 הרץ, הייתה דעתו נטרפת מהקשבה נצחית וכפויה לשאון מערכת העיכול והתכווצות השרירים...

העוצמה, מבטאת את הכוח שבו מכים הגלים. אינה דומה לחישה חרישית לקול תקתוק השעון. יחידות העוצמה נספרות במינוחים של דציבלים. קול נפץ של המראת מטוס סילון, הינו בעל 140 דציבלים. דציבלים גבוהים מידי עלולים להסב נזק למערכת האוזן. לכן נוצר לפי דעת מדענים, האאוסטטיום שבחוצרות השמיעה, תעלה מלאה ריח, כדי לחסום עוצמות בלתי מבוקרות של קול.

האיכות, מודדת את רמת הנקיות בה פוגע ההדף באוזן. בשעה שאדם מקשיב לשיעור למשל, מתרחשות סביבו הכאות רבות אחרות. כמו זבובים שחגים אולי או פלורוסנט שמרצד. הללו פוגמים באיכות הקול המבוקש. כמו כן, היתקלות של ההדף במחסומים, מטשטשת ומעכירה את צלילות. אוזן האדם מסוגלת להתעלות מעל רמות מסוימות של טשטוש.

08.852.0.852 אקא